בוד א מיי׳ פ״י מהלי שמיטין הלכה ז טור

י"ד סיי שלא: מה ב מייי פ"ג מהלי שמיטה הלי א ופ"ד

כלי ט:

מו ג מיי פ״ד שם הלי

מז ד מיי׳ פ״ז מהל׳

עשין קלט: מח ה מיי׳ פ״א מהלי

שביתת עשור הל' ו סמג לאוין מה ועשין לב

טוש"ע א"ח סי' תרח סעיף א [וסי' תרכד סעיף

:[3

ו [טוש"ע א"ח סימן רסא

קטום ע מו מי פימן יטמ מעיף ב]: ממ ז [א] טוש״ע א״מ

מימו מרד סעיף א:

תורה אור השלם

ו. שַׁשֶּׁת יָמִים תַּעֲבֹד.

וביום השביעי תשבת

2. ובשנה השביעת שבת

תמידין הלכה ו סמג

۵.

ולאפוקי מדר"י. אומר ר"י אפ"ה הלכה כרבי יהודה דאמר שנת החמשים עולה לכאן ולכאן מדאמרינן בפרק קמא

שנת חמשים ראשונה לשביעית הבאה:

ל) נדרים סא. ערכין יב: לג., ב) שביעית פ״א מ"ד מו"ק ג: מכות ח:, ג) [מנחו' עב.], ד) יומא פא:, ה) ברכות ח: פסחים סח: יומא פא: ו) ונראה וע"שן, ו) ווע"ע תוס' ע"ו ט: ד"ה מאון, ק) ווע"ע מוס' מ"ק ג: ד"ה שהרין, ט) גירסת רש"א במקלע, י) ואולי ל"ל כי היכי דאיון. [דף ג:], ל) [ל"ל שבתות שניס],

הגהות הב"ח

(ה) תום' ד"ה שהרי כו' דחורש בשביעי נ"ב פי׳ מולדה דמורש דהיינו משקה מים לזרעים כדאיתא התם להדיא בדף ג' לגבי חורש דאב מלאכה הוא דלקי עליה בשביעית דאבות אסר רחמנא ועיין בתוס' דף יב ע"ב ובמ"ש לשס: (ב) שם ד"ה ור' ישמעאל כו' פ״ק דמועד קטן דעשר נטיעות הלכה למשה מסיני והלכתא לר׳ ישמעאל קראי לר״ע וכיון דהלכתא:

גליון הש"ם

גמ' כ"מ שיש בו שבות. ק"ל לרע"ק דלא דריש כן ויליף משביעית. הא מזה לא מלינן למילף רק דין חוספת לענין איסור מלאכה אבל לענין עינוי ביוה"כ מנ"ל דהא אין ללמוד עינוי ממלאכה במה מלינו דמה למלאכה דנוהג בשבתות וי"ט ולע"ג. וביותר קי אפילו לענין מלאכה הא בשביעי אינו אסור בחוי מדאוריי' רק חרישה מדאוריי' רק חרישה מדאוריי׳ רק חרישה וקצירה אבל לא נטיעה כמ"ש תוס' ד"ה ומותר לקיימן וא"כ ביוה"כ ושבת מנלן תוספת בשארי מלאכות ול"ע: רש"ר ד"ה וסציר וכו' אתה נוהג בה. עיין לקמן ד' יב ע"ב חד"ה מנסג: תום' ד"ה וקציר של שביעית היוצא וכו' אבל אתה בוצר מן המופקר. עיין סוכה ד' לט

הגהות מהר"י לנדא

[h] בציוני עין משפט אות ז' חסר מיי' פ"ג מהלכות נדרים הלכה ט' ועי' בכ"מ :05

מוסף רש"י

שנת חמישים עולה לכאן ולכאן. היא שנת יובל והיא שנת התחלת השמיטה הבאה ונמנית לראש יובל הבא (נו"ז מ: וכני"ז עוכל הכס (ע"ז ט:
ובעי"ז עוכיין יב: ולג.).
אינו צריך לומר חריש
קציר של שביעית. דעל
כרסך בשכיעית לשמיטה לקביו של שביעיון. זעל כרחך בשביעית דשמיטה הכתוב מדבר, דאי כדכתיב תעבוד

עד שתשקע החמה אף כל ערב יי (שבת) אתה מותר לעשות עד שתשקע החמה וטעם זה נמי איתא בריש מו"ק (ד' ד.) יליף שבת שבחון משבת בראשית מה להלן היא אסורה לפניה ולאחריה מותר כו׳ אלא דלא קאי במסקנא הכי אלא דגמירי הלכתא בזמן שבהמ״ק קיים דומיא דאיום השביעי קאי, מאי דניסוך המים ולפי אותה מסקנא יתכן לפרש הלכתא כר"ע וקראי לבותן שאין ב"ה קיים ומיהו לרבי דאמר שביעית בותן הזה דרבנן לא אפשר: שנא חריש וקליר דנקט, אלא הכי קאמר ששת ימים ובשביעי תשבות

ורבט. דלא ילפי מוקדשתם שתתקדש מתחילתה ולא איצטריך היא ואי אתה מונה שנת החמשים אחת. בלא וי"ו גרס דאין למעוטי סופה דרשי ליה הכי שנת החמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת היובל שנת חמשים לסוף יובל שעבר ואחת למנין יובל הבא ואי אתה מונה שנת היובל הבא אלא משנה שלאחר היובל: ולאפוקי מדר' יהודה דחמר. במסכת נדרים שנת חמשים עולה לכאן ולכאן שנת היובל ושנה ראשונה לשמטה הבאה: אין לריך לומר חריש וקליר של

שביעית. דעל כרחך אע"ג דרישא

דקרא בשבת קאי דכתיב ששת ימים

תעבוד סיפיה אשביעית קאי דאי

אשבת חריש וקניר הוא דאסור שאר

מלאכות מי שרו: חריש של ערב

שביעית. שלא יחרוש שדה אילן ערב

שביעית חריש שיועיל לשביעית: וקציר

של שביעית. כגון תבוחה שהביחה

מנהג שביעית בשמינית: ר' ישמעאל

אומר מה חריש רשות כו'. ולא דבר

הכתוב אלא לענין שבת כדכתיב ביה

וביום השביעי תשבות בחריש ובהליר

תשבות בא ללמדך מה חריש אין לך

חריש של מצוה ואפילו לזרוע לצורך

עומר ושתי הלחם שהרי אם מלא

חרוש אינו חורש ואני אוסרו לך

בשבת אף קליר שאני אוסר לך בשל

רשות אני אוסר לך: יצא קציר העומר

שהוח מלוה. שחפי׳ מלח קלור מלוה

לקצור ויש לך ללמוד מכאן שדוחה את

השבת: עד ערב. לילה הוא ועד בכלל: כל האוכל ושותה כו'. דהכי קאמר קרא

ועניתם בתשעה אכילת תשעה אני

קורא עינוי וכיון דאכילתו עינוי חשיבא

כל דמפיש באכילה ושתייה טפי עדיף

דהא מדקאמר בערב על כרחך לא

מקפיד אעינוי דתשעה וכי קרי עינוי

בתשעה אכילה ושתיה דידיה קרי עינוי:

3317

. שליש בשביעית

° אתה נוהג בה

ורבנן "שנת חמשים אתה מונה ואי אתה מונה שנת חמשים ואחת לאפוקי מדר' יהודה הדאמר שנת חמשים עולה לכאן ולכאן קא סידאמר המשים עולה שביעית שהרי כבר נאמר 2 שדך לא תזרע וגו' אלא בחריש של ערב שביעית הנכנם שביעית ר' ישמעאל אומר ים מה חריש רשות אף קציר רשות ייצא קציר העומר שהוא מצוה ורבי ישמעאל מוסיפין מחול על קדש מנ"ל נפקא ליה מדתניא מיועניתם את תשבתו ימִים מובים מנין ת"ל שבתכם הא כיצד פכל מקום שיש בו שבות מוסיפין מחול על קדש ור"ע האי ועניתם את ליה לכדתני חייא בר רב מדפתי ∞דתני

משמע לן דלא ודמוסיפין מחול על קדש מנלן דתניאי בחריש ובקציר תשבות ר"ע אומר אינו צריך לומר חריש וקציר של לשביעית יוקציר של שביעית היוצא למוצאי נפשותיכם בתשעה יכול בתשעה תלמוד לומר בערב אי בערב יכול משתחשך ת"ל בתשעה הא כיצד המתחיל ומתענה מבעוד יום מלמד שמוסיפין מחול על קדש אין לי אלא בכניסתו יביציאתו מנין ת"ל מערב עד ערב אין לי אלא יוה"כ שבתות מנין ת"ל נפשותיכם בתשעה מאי עביד ליה מיבעי חייא בר רב מדפתי ועניתם את נפשותיכם בתשעה וכי בתשעה מתענין והלא בעשירי מתענין אלא לומר לך יכל

מכדי זמירה בכלל זריעה ובצירה בכלל קצירה למאי הלכתא כתבינהו רחמנא למימר דאהני חולדות מחייב אאחרנייתא לא מחייב אלמא אפי׳ חולדות דכתיבי אבות דידהו לא מחייב אלא אהנך דכתיבי בהדיא וא״כ לריך לכתוב חרישה לאשמועינן דאסירא וי״ל דעיקר דיוקא

מקליר ומדקלירה לחוספת חרישה נמי לחוספתים: רקציר של שביעית. פי׳ הריב״א בקליר ספיחים שהביאו שליש בשביעית דאי דמורע ביד בשביעית מלא חזרע נפקא ואכתי קשיא דהאי נמי מהן לא נזרע נפקא לן בפרק מקום שנהגו (פסמים ד׳ לא: ושם) לפי׳ ר״ת דאסר ספיחים

קולה אותה בחרבה וה"נ תנן בפ"ח דשביעית (משנה ו) והא דתניא בתורת כהנים מן המשומר אי אתה בולר ®אבל אתה בולר מן המופקר

מופקר נמי כדרך בצירה אסור וע"י שינוי שלא כדרך בצירה מופקר שרי ומשומר אפילו שלא כדרך בצירה נמי אסור ושומרי ספיחים בשביעית דפרק הבית והעליה (ב"ת דף קית.) שומרי ספיחים בשביעית נוטלין שכרן משום עומר ושתי הלחם א"כ אסור כיון דמשומר ואמאי לא

אמרינן מן המותר לישראל י״ל דלא היה שמירה ממש דלא היו 'לריכים לשומרה מבני אדם דמאיליהן היו פורשין כשהיו יודעין שהן

לנורך עומר ולא היו שומרין אותן אלא מבהמה וחיה ועוף: דרבי ישמעאל מוסיפין מחול על הקודש מנא ליה. חימה לר"מ הא אמרינן

פ"ק דמועד קטן (דף ד.) (כ) הלכתא לרבי ישמעאל קראי לר"ע דעשר נטיעות הלכה למשה מסיני וכיון דהלכתא למשרי ילדה ממילא

זקנה אסורה ותירך ר"ת דהכא מיבעי ליה בתוספת של אחר שביעית מנא ליה ובחנם דחק דכיון דשביעית גופה מהלכה לא ילפינן מינה

שבת ויוה"כ וי"ט דאין" דנין ק"ו מהלכה והשתא לר' ישמעאל אינטריך קרא משום שבת וי"ט ואינטריך הלכתא למשרי ילדה והא דלא משני הכי במו"קי לר"ע דאינטריך קרא ללמד על שבת וי"ט ויוה"כ משום דמהלכה לא ילפי' דא"כ לא הוי ליה למכתב קראי גבי שביעית כיון דלשביעית גופיה לא לריך אלא ללמד על אחריני: בד מקום שנאמר שבות. ואמא לרבות שביעית: ררבר עקיבא האי ועניתם

מאי עביד ליה. דר"ע הוה יליף כולהו משביעית שבת וי"ט ויוה"כ דכולהו מודו דתוספת יוה"כ דאורייתא כדאמריון בפרק שואל (שבת

דף קמח:) ובפרק המביל (פינה דף ל.) וק"ק דבפ' מקום שנהגו (פסחים דף נד: ושם) בעי למימר דהא דיוה"כ ספקו אסור בבין השמשות

שלו איירי ואמאי הא אפילו ודאי יום סמוך לחשיכה אסור בכניסתו או ודאי לילה סמוך ליום ביליאתו משום חוספת וכמו כן קשיא בפרק במה מדליקין (שבת דף לד.) דתנן ספק חשכה אין מדליקין ושמא משום דסגי בחוספת משהו נקיט הכי ועוד דרבן גמליאל דפרק קמא דמו"ק (דף ג:) לית ליה חוספת כלל דקאמר התם נמנו על שני פרקים הללו והחירום כלומר פסח ועצרת ומפרש בירושלמי

בריש מסכת שביעית בשעה שהתירו למקרא סמכו ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך מה ערב שבת בראשית אתה מותר לעשות

דע"ז (דף ט: ושס) בשמעתא דתנא דבי אליהו גבי מאן דלא ידע בכמה שני בשבוע קאי נשקול מכל מאה תרתי ושדי אפרטי וכל הסוגיא כדבריו ועוד דסתם מתניתין דהכא אוקמא כרבי ישמעאל דפליג ארבנן . דפליגי על רבי יהודה ועוד דלר' ישמעאל מקדשין חדשים ואנן קי"ל צכוליה הש"ם שמקדשין חדשים ור' יוסי נמוקו עמו קאי כרבי ישמעאל בפ"ק [דקדושין] (דף מ:) דאית ליה דיובל בתחילתו משמט ובערכין בסוף [המקדיש שדהו] (דף כח:) מוכח דמאן דאית ליה מתחילתו משמט סבר לה כרבי ישמעאל דאמר מר"ה חיילא יובל וְאבל לא נראה דהא אומר התלמוד הכא ובפ׳ י (אין נערכין) (ערכין דף יב ושם) לאפוקי מדרבי יהודה] ומיהו אין ראיה גמורה מהא דקאמר הכא ובערכין לאפוקי מדרבי יהודה דאשכחן בפרק המגרש (גיטין דף פה:) אתקין רבא בגיטין מן יומא דנן ולעלם לאפוקי מדרבי יוסי דאמר זמנו של שטר מוכיח עליו אע"ג דרבא גופיה פסק כוותיה ביש נוחלין (ב"ב דף קלו.) וכן בפ"ק דכתובות (דף י.) לאפוקי דרשב"ג דאמר כתובה דאורייתא וקיימא לן כ"מ ששנה רשב"ג במשנתנו הלכה כמותו והיא משנה בפרק בתרא דכתובות (דף קי: ישהרי כבר נאמר שרך לא תזרע. מימה הא אינטריך למאן דאמר בריש מועד קטן (דף ג.) (ה) דחורש בשביעית לה לקי דקאמר

שַׁבַּת שַׁבָּתוֹן הוא . לְכֶם וְעִנִּיתֶם נפשתיכם בּו בתשעה

לַחדֶשׁ בָּעֶרֶב מֵעֶרֶב עַד ערב תשבתו שבתכם:

רבינו חנגאל

ולאפוקי מדר׳ יהודה דאמר שנת החמשים עולה למנין היובל, ועולה למנין שני שבוע. כלומר זורעין . ה' שנים, והיובל עולה למנין ששית, ומשמיטין ופשטינ׳[ז] השביעית. השביעית. ופשטינ'[ן] דמוסיפין מחול על קודש, מהא דכתיב בחריש ובקציר תשבת, וא"ר עקיבא חריש של ערב שביעית שנכנס בשביעית וקציר של שביעית, כלומר הספיחין שצמחו בשביעית ולא הספיק לתלשן ונכנסו למוצאי הם השביעית. ור׳) ל) בשנה השביעית. ור׳ ישמעאל אומר לא בא של רשות כמו חריש של רשות, וממילא שמעינן כי קציר העומר שהוא מצוה מותר. אבל שמוסיפין מחול על הקודש מהא נפקא, מדתניא ועניתם את נפשותיכם בתשעה. יכול עד [כל] מקום שנאמר שבות מוסיפין מחול על מיבעי ליה לכדתני חייה בר רב מדפתי תני כול׳.

א) אולי צ"ל שמשבימיו כמו קליר של שנה השביעית

מוסף רש"י (המשך) רשות, ינא קניר העומר (מכות שם). כל האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב וכו'. והכי

קאמר קרא הכיט עלמכם בחשעה לחדש לעינוי המחרת והרי הוא בעיני כעינוי היום (ברבות ח:) והכי משמע קרא ועימים במשטה, כלומר התקן עלמך במשעה שחול להתענות בעשרה, ומדאפקיה קרא בלשון עינוי לומר לך הרי הוא כאים משחבה למשוני ניומא פאים) ונפרק בתרא דיומא מוקמינן להא דרשא אליבא דמ"ד אין אדם מוזהר על מוספת עינוי להחמיל ולהתענות מבעוד יום, ואפילו למאן דאים ליה מוסיפין מחול על קודש, מקרא אחרינא נפקא ליה, מבחריש ובקליר משבות, הלכך כי אתא האי במשטה להכי אתא, והכי קאמר מה שאתם עושים במשעה דהייע אכילה ושתיה אני מוכל עינוי (פסחים סח:).

יהשםה שאתה עובד בהן בתרש וכקליר תשבות (מכות m). אלא חריש של ערב שביעית הנכנה לשביעית. שלא יתרוש בששית תרשה המועלת לשביעית (שם). וקציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית. שאם הביאה יכנו יתורן בשפים מדיקה התומנת נטפינית (מט). דקציר של שבינית הירצא להציעות. שום ללמדך שתוקים שלים בשביעות מח הירצא ישביעות למח שלים בשביעות מח הירצא שביעות מחוק מחוקים שלים בשביעות מחול על הקודם, וכך משמעות שם יתוחים תעבוד ופיום השביעות השבות, ועבודת שם היותים שהתרמי לך יש שנה שהחריש והקליר לחור לך מה שהחריש והשרים בשהחריש השרים שלים ולך מה שלים לך משמע לך בשבת חריש של רשות הוא, שאין לך חריש של מנוה, אף קליר איני אוסר לך אולה של

האוכל ושותה בתשיעי מעלה עליו הכתוב כאילו

אפילו קודם ביעור כדין נזרע ביד ואף באכילה תרי קראי בספיחים למה לי ולפירוש רש"י דהתם ניחא וי"ל דספיחים לא אזלינן בתר הבאת שליש וכי אסרינן ספיחין מהן לא נזרע היינו דנלקטין בשביעית קמ"ל בחריש ובקציר ואי מהכא לא הייתי אוסר לאכילה אלא לסחורה קמ"ל הן לא נורע: לכלציר של שביעית היוצא למוצאי שביעית. דוקא כי אורחיה אסור לקצור אבל ע"י שינוי מותר אפילו בשביעית כדאיתא בת״כ דדריש ואת ענבי נזירך לא תבצור כדרך בוצרין מכאן אמרו תאנה של שביעית אין קוצין אותה ש במוקצה אבל

נ"ב תום׳ ד"ה בד"ח: